

O lecție de istoria artei

Abstracționismul românesc

Vincentiu Grigorescu, La puerta del sol, acrilic, intervenție pe pânză

Galeria “418 Contemporary Art Gallery” găzduiește o interesantă expoziție, “Structure&Energy, the Need for Abstraction”, ce va fi deschisă până în 16 septembrie.

Curatorii expoziției, criticul de artă Liviana Dan și dr. Joana Grevers, au selectat trei artiști, aparținând aceleiași generații, a căror aplecare către arta abstractă, în perioada anilor ‘70, reprezintă una dintre modalitățile prin care, mulți artiști au încercat să se sustragă realismului socialist și să reia, după un hiatus deloc neglijabil, legătura cu avangarda românească și europeană. Selectate cu atenție nu numai pentru reprezentativitatea pieselor în creația fiecărui artist în parte, operele relevă și o comunicare în spirit al celor trei expozanți: Vincentiu Grigorescu, Romul Nuțiu și Diet Sayler.

Romul Nuțiu, Vertical section, 1988, ulei pe pânză

“Dincolo de destinele diferite, de viziunile și opțiunile formale distincte, ceea ce-i (re)unește pare a fi, în primul rând, opțiunea clară pentru abstracție: sever geometrică și rațională în «arta concretă» a lui Diet Sayler (remarcată de timpuriu de Max Bense), expresiv/expansivă în tumultul formal la Romul Nuțiu. Între aceste două biografii artistice extreme pare a se insinua Vincențiu Grigorescu, ca o fericită cale de mijloc ce (con)duce de la mimesis la poesis”, scrie Prof. Ruxandra Demetrescu.

Publicul român, în mod paradoxal, s-a apropiat mai puțin de arta abstractă, probabil din cauza rarității unor expoziții care să-l familiarizeze cu această modalitate de creație.

Dintre cei trei artiști, doi au emigrat: Vincențiu Grigorescu în Italia, în 1971, Diet Sayler, inițial în Italia, apoi în Germania.

Diet Sayler, Montorsoli I. 2010, acril pe lemn

Primul, considerat un reprezentant al expresionismului abstract în România, recurge la valențele expresive ale culorii. Creația sa s-a apropiat, de-a lungul timpului, de avangarda italiană a mijlocului secolului al XX-lea, artistul dovedind afinități pentru spațialism, arte povera și constructivism. Epuratelor lucrări alb pe alb sau negru pe

negru, de o rigoare compozițională admirabilă, dominată de linii de forță precise, fie ascendente, ca în “No title”, fie echilibrat semisferice sau jucat dreptunghiulare, li se alătură piese abstract geometrice, în care relația dintre elemente – cerc, dreptunghi – este coordonată cromatic, ca în cazul lucrării din expoziție “La puerta del Sol”.

Vincențiu Grigorescu, No title

Spre deosebire de el, Diet Sayler, singurul dintre cei trei artiști aflat încă în viață, timișorean ca formație artistică, fiind elev al remarcabilului creator și profesor Julius

Podlipny, a optat pentru zona abstracționismului geometric. Operele sale, expuse, după emigrare, la “Grand Palais” și la Galeria “Grare” din Paris, apoi la München, Milano, la “Palazzo Ducale” din Genova, la “East West Gallery” din New York, la Marid..., au cucerit publicul occidental și aprecierea criticii de artă. În anii ‘80 și ‘90, el a realizat o serie de expoziții de artă concretă, la Nürnberg, aclamate pe plan internațional. Ele au reunit artiști ca Dan Flavin, Ellsworth Kelly, Kenneth Martin, Vera Molnár, François Morellet, Aurélie Nemours, Mario Nigro, Leon Polk Smith, Jesús Rafael Soto.

Sayler folosește un vocabular plastic compus din elemente de bază, cărora li se adaugă o cromatică puternică, dominată de roșu. Dar este și autorul unor creații în alb-negru, în care linia joacă rolul principal. Mai fine sau mai accentuate, liniile sale negre, plasate în figuri unghiulare, vibrează suprafața albă a pânzei, cu o sensibilitate remarcabilă. Mare admirator al lui Brâncuși și al lui Malevich, inspirat de Suprematism, Sayler a ajuns la arta concretă ca reacție la estetica realismului socialist, opunând rigoarea, raționalismul, unor descrieri fotografice.

Romul Nuțiu, Traces, 2011, ulei pe pânză

În ceea ce îl privește, Romul Nuțiu, de la a cărui dispariție s-a împlinit recent un an, aparține, și el, generației afirmate la mijlocul anilor '60.

Absolvent al Institutului de Arte Plastice „Ion Andreescu” din Cluj, a fost profesor la Timișoara, devenind mentor al unei generații de artiști remarcabili.

Pentru Romul Nuțiu, atras și el de arta abstractă, lumea se declină după o ordine cromatică. Pânzele sale sunt, de cele mai multe ori, explozii de culoare, în care privitorul descoperă, abia la o a doua privire, o arhitectură riguroasă, subtile linii de forță, savante sugerări de planuri în profunzime. Organizată intelectual, arta lui Romul Nuțiu debordează de vibrația în fața senzualității materiei. Somptuozitatea culorii sau tușele nervoase încarcă pânzele de un dinamism molipsitor și de un spirit ludic ce cucerește privitorul. Închisă în contururi clare, ca în “Modular Composition I”, în care elementele picturii construiesc un întreg univers format din module ce se întâlnesc, se suprapun, se îndreaptă în direcțiile dorite de autor după o logică precisă, culoarea se emancipează de multe ori în compoziții învolburate, în vârtejuri ce par geneatoare de abisuri, în tușe nervoase compunând ritmuri vegetale, nașteri sau explozii de lumi.

Diet Sayler, Paglio 2002, Diptic

Subtitlul expoziției, “The Need of Abstraction”, “pare a sugera o opțiune existențială, nu doar artistică a celor trei protagoniști”, apreciază Ruxandra Demetrescu, făcând aluzie la libertatea pe care artiștii au căutat-o într-o perioadă istorică bine cunoscută.

De fapt, această nevoie de eliberare din comandamentul politic și social a animat creația artistică a generației postbelice din toate colțurile lumii. În alte părți, exprimarea acestei subiectivități artistice s-a dezvoltat normal, cucerind numeroși admiratori și colecționari. La noi, exilarea din spațiul expozițional a artei abstracte a avut drept repercusiune o redusă recunoaștere a exponenților ei. Expoziția de la “418 Contemporary Art Gallery” capătă, din acest punct de vedere, și importanța unei repuneri în discuție a unei lecții de istoria artei românești.

Victoria Anghelescu
Publicat Miercuri, 24 iulie 2013